

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19

The Behavior of Thai Tourists after COVID 19 Situations

Received 1 February 2021

Revised 14 February 2021

Accepted 18 February 2021

บริสุทธิ์ แสนคำ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Borisuth Saenkam
Kasetsart University

บทคัดย่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยและระหว่างประเทศ รวมทั้ง ทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป โดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19 ได้เปลี่ยนแปลงไป 3 รูปแบบ คือ 1.เดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นอันดับแรก 2.เดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และ 3.เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว Unseen ผู้คนไม่พลุกพล่านอย่างไรก็ดี หลังสถานการณ์โควิด 19 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีความท้าทายในการปรับวิถีการดำเนินธุรกิจใหม่ (New Business Norms) เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

คำสำคัญ: พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวชาวไทย, โควิด 19

Abstract

The situation COVID 19 pandemic in Thailand has infected a large number of people the worldwide pandemic that affected to domestic and international tourism, as well as they made the changing of tourists behavior. The tourists behavior after COVID 19 situation is consideration of Health, Safety and Dignity of Sanitation. The behavior of Thai tourists after the COVID 19 situation has changed in 3 forms: 1.travel in Thailand 2.short distance travel and able to visit by private car, and 3.Travel in Unseen destination, less crowded tourist place. However, after the COVID 19 situation, the tourism industry is still challenged in adapting new business norms. For making the confidence to customer, especially Thai tourists who are the main target groups of the Thai tourism industry.

Keyword: Tourists Behavior, Thai Tourists, COVID 19

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อแล้วมากกว่า 25 ล้านคนทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้ง ทำให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไปโดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยมากยิ่งขึ้น (ฐานเศรษฐกิจออนไลน์, 2563) สภาการเดินทางและท่องเที่ยวโลก (WTTC) เสนอข้อเสนอแนะมาตรการรองรับกับการฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด 19 ด้านการท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญกับแนวคิดที่เน้นการเดินทางที่ปลอดภัยเป็นหัวใจหลักสำหรับ 11 ธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจให้การต้อนรับ (Hospitality) แหล่งท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้ากลางแจ้ง ธุรกิจการบิน สนามบิน บริการให้เช่าระยะสั้น เรือสำราญ บริษัทนำเที่ยว MICE ธุรกิจให้เช่ารถ และธุรกิจประกันภัย รวมทั้งให้ความสำคัญใน 4 ประเด็นหลักได้แก่ 1. การเตรียมความพร้อมสำหรับทีมงานและการดำเนินงาน 2. การจัดหาประสบการณ์ที่ปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว 3. การสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว 4. การนำนโยบายที่เป็นจริงได้มาสู่การปฏิบัติ แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ในประเทศไทยจะดีขึ้น แต่การระบาดของโควิด 19 ในหลายๆ ประเทศยังไม่คลี่คลาย และทางรัฐบาลของประเทศไทยมีแนวทางที่จะจับคู่ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศที่มีความมั่นใจในความปลอดภัยของโรคโควิด 19 แต่เบื้องต้นยังมีข้อจำกัดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศต้องใช้ระยะเวลาสักกระยะกว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวจะกลับมาเป็นปกติ ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยจึงต้องพึ่งพาทลาดคนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19 เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมรูปแบบการดำรงชีวิตในช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจคนไทยโดยสภาพจิตใจดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกของคนไทยในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ โดยสถานที่ที่คนไทยรู้สึกปลอดภัยที่สุด (มาเก็ตเทียร์ออนไลน์, 2563) หลังจากสถานการณ์โควิด 19 ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยน่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยว ภายใต้สถานการณ์ที่ประเทศไทยไม่พบผู้ติดเชื้อโควิด 19 รายใหม่ รัฐบาลไทยจึงผ่อนคลามาตรการลงเป็นลำดับ ส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวน่าจะกลับมาเปิดให้บริการได้ อุตสาหกรรมการบินเริ่มเปิดเส้นทางการบินในประเทศมากขึ้นเมื่อประกอบกับการทำกิจกรรมการตลาดเพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศจากผู้ประกอบการจะทำให้บรรยากาศและความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศกลับมาแต่เนื่องจากตลาดไทยเที่ยวไทยยังมีหลายปัจจัยลบ อาทิ นักท่องเที่ยวยังมีความกังวลต่อสถานการณ์โควิด 19 รวมถึงผลกระทบจากความเชื่อมั่นต่อการมีงานทำและกำลังซื้อที่อ่อนแอของประชาชนหลังกิจกรรมเศรษฐกิจส่วนใหญ่หยุดชะงัก จึงทำให้ทั้งปี 2563 ตลาดไทยเที่ยวไทยอาจหดตัวประมาณ 52.3% ถึงหดตัวประมาณ 46.4% หรือมีจำนวน 79.5-89.5 ล้านคน-ครั้ง ขณะที่รายได้ท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทยน่าจะมีมูลค่า

4.85-5.45 แसनล้านบาท หดตัวประมาณ 55.1% ถึงหดตัวประมาณ 49.4% จากปีก่อน ซึ่งการประเมินอยู่ภายใต้สมมติฐานที่โควิด 19 ไม่กลับมาระบาดอีกในช่วงที่เหลือของปีนี้ อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางภาพเชิงลบของตลาดโดยรวม ตลาดนักท่องเที่ยวระดับบน จะเป็นกลุ่มที่ฟื้นตัวกลับมาได้เร็วกว่ากลุ่มอื่นๆ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังสถานการณ์โควิด 19 จะส่งผลต่อไปในระยะยาวและเพื่อให้ธุรกิจการท่องเที่ยวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่การทำตลาด การขายสินค้าทางการท่องเที่ยว การดำเนินชีวิตหรือการทำกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพื่อนำไปปรับใช้กับการทำธุรกิจการท่องเที่ยว

สถานการณ์โควิด 19 ในประเทศไทย

โรคโควิด 19 คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด เป็นไวรัสในวงศ์ใหญ่ที่เป็นสาเหตุของโรคในสัตว์และคน ในคนนั้นไวรัสโคโรนาหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่มีอาการรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ไวรัสโคโรนาที่ค้นพบล่าสุดทำให้เกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19 ไวรัสชนิดนี้ไม่เป็นที่รู้จักเลยก่อนจะมีการระบาดที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคมปี 2019 ขณะนี้โรคโควิด 19 มีการระบาดใหญ่ไปทั่วส่งผลกระทบต่อหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งองค์การอนามัยโลกประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลกในวันที่ 11 มีนาคม 2563 (องค์การอนามัยโลก, 2563)

การระบาดของโรคโควิด 19 ดำเนินอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 โดยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยยืนยันรายแรกนอกประเทศจีน (Cheung Elizabeth, 2020) การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยตลอดเดือนมกราคม ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีน การแพร่เชื้อท้องถิ่นที่มีรายงานการยืนยันรายแรกเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 และมีจำนวนผู้ป่วยยืนยันตลอดเดือนกุมภาพันธ์ 40 ราย จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในเดือนมีนาคม ซึ่งมีการระบุสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิด ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 ผู้ป่วยยืนยันเพิ่มเกิน 100 คนต่อวัน (กรมควบคุมโรค, 2563) การตอบสนองของรัฐบาลต่อการระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มจากการคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิด 19 ที่ท่าอากาศยานนานาชาติ ตลอดจนโรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัส (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) มีการสอบสวนโรครณีที่เกิดกลุ่มการระบาด กระทรวงศึกษาธิการเน้นการเฝ้าระวังตนเอง การรักษาความสะอาดโดยเฉพาะการล้างมือ และการเลี่ยงฝูงชนหรือใส่หน้ากากอนามัย (เดอะแบงก์คืออินไซด์, 2563) แม้บุคคลที่เดินทางมาจากประเทศเสี่ยงสูงจะได้รับคำแนะนำให้กักตนเอง แต่ยังไม่มีความสั่งจำกัดการเดินทางจนวันที่ 5 มีนาคม 2563 และวันที่ 19 มีนาคม 2563 มีประกาศเพิ่มเติมให้มีเอกสารการแพทย์รับรองการเดินทางระหว่างประเทศและคนต่างด้าวต้องมีประกันสุขภาพปลายเดือนมีนาคม 2563 (ไทยพีบีเอสออนไลน์, 2563) สถานที่สาธารณะและธุรกิจห้างร้านได้รับคำสั่งให้ปิด จากนั้นมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

มีผลวันที่ 26 มีนาคม 2563 และประกาศห้ามออกนอกเคหสถานยามวิกาล ตั้งแต่คืนวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563 พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินจำหน่ายสุราชั่วคราวและชะลอการเดินทางข้ามจังหวัด พบผู้ติดเชื้อยืนยันในประเทศรายล่าสุดวันที่ 11 พฤษภาคมและวันที่ 13 พฤษภาคม 2563 ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (ศบค.) รายงานไม่พบผู้ติดเชื้อเพิ่มตัวเลข 0 ราย รวมมีผู้ป่วยสะสม 3,017 เท่าเดิม ไม่มีผู้เสียชีวิตเพิ่ม รวมมีผู้เสียชีวิต 56 ราย และมีประกาศบังคับใช้มาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ระยะที่ 4 ในเดือนมิถุนายน 2563 เพื่อช่วยภาคธุรกิจท่องเที่ยวให้มีโอกาสในการเริ่มเข้าสู่ระยะฟื้นตัว (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

การท่องเที่ยวในประเทศไทยหลังสถานการณ์โควิด 19

ด้วยวิกฤติโลกที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งเริ่มระบาดมาตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 และไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดเมื่อไรจนทำให้การท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลงด้วยการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ติดลบร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาหลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 แน่นนอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในไตรมาส 1/2563 ลดลงร้อยละ 38.01 เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยคนไทย (ไทยเที่ยวไทย) ที่หดตัวลงร้อยละ 30.77 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาส่งผลให้มูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในไตรมาส 1 ของปี 2563 ลดลงร้อยละ 31.53 เช่นกัน โดยกรุงเทพฯ ยังคงเป็นจังหวัดท่องเที่ยวยอดนิยมอันดับหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทยตามมาด้วยภาคเหนือ และภาคตะวันตก ตามลำดับ แต่การใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพฯ ภาคใต้และภาคเหนือ ตามลำดับ การลดลงของจำนวนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศและมูลค่าการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวในช่วงไตรมาส 1/2563 เป็นผลจากหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในประเทศที่เกิดการชะลอตัวต่อเนื่องจากไตรมาส 4/2562 ส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชนและที่สำคัญ คือ การระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือโควิด 19 ในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2563 การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นเหตุให้รัฐบาลประกาศสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศของไทยไตรมาส 1/2563 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 เพื่อควบคุมการระบาดของโควิด 19 โดยมาตรการหนึ่งที่สำคัญ คือ การปิดสถานที่ต่างๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยว การห้ามการเดินทางระหว่างจังหวัดที่ไม่จำเป็น และการขอความร่วมมือสถานประกอบการให้พนักงานทำงานในที่พักอาศัย (Work from home) สถานการณ์การระบาดและมาตรการต่างๆ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศให้ชะลอตัวอย่างรุนแรง โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการประกาศผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ไตรมาส

1/2563 ปรับตัวลดลง -1.8% การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศช่วงไตรมาส 2/2563 มีแนวโน้มหดตัวต่อเนื่อง และรุนแรงขึ้นกว่าไตรมาส 1/2563 จากแนวโน้มสถานการณ์ระบาดที่รุนแรงขึ้นและการใช้มาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดภายหลังการประกาศบังคับใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ทั้งการประกาศเคอร์ฟิวหรือห้ามบุคคลออกนอกเคหสถานทั่วประเทศช่วงเวลา 22.00-04.00 น. การห้ามการเดินทางระหว่างจังหวัดที่ไม่จำเป็น การห้ามการจัดประชุม สัมมนา และนิทรรศการและที่สำคัญ คือ การยกเลิกวันหยุดและกิจกรรมในช่วงเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นวันหยุดต่อเนื่องประจำปีที่สำคัญของชาวไทยจึงคาดว่า การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยในไตรมาส 2/2563 หดตัวอย่างรุนแรงและคาดว่าจะต่ำกว่าระดับร้อยละ 10 ของปีที่ผ่านมา (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจทั่วโลกต้องหยุดชะงักลงชั่วคราวหนึ่ง รวมถึงผลกระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของโลกโดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลในหลายประเทศได้ใช้มาตรการควบคุมการเดินทางเข้าออกประเทศของชาวต่างชาติ (Travel Restrictions) โดยหลายประเทศเลือกใช้มาตรการปิดประเทศโดยระงับการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นการชั่วคราวเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้ใช้แนวทางควบคุมการเดินทางเข้าประเทศทางอากาศรวมถึงการปิดด่านชายแดนทั่วประเทศ แม้จะมีบางประเทศที่ใช้มาตรการเฉพาะประเทศ โดยจำกัดการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดของโควิด 19 อาทิ กัมพูชา กรีซ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น แต่ผู้ที่เดินทางเข้ามาต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ อาทิ การกักตัวในโรงแรม หรือที่พักเป็นเวลา 14 วัน ตามที่กำหนด เป็นต้น ทำให้ไม่เอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากนัก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนทุกกลุ่มโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อผ่อนคลายจากสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นการท่องเที่ยวจะดำเนินต่อไป (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2563) ผลการวิจัยตลาดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างคนไทย 1,000คน ผ่านเครือข่าย Global Advisor ออนไลน์ระหว่างวันที่14-18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 พบว่า หลังจากปลดล็อกดาว์นสถานการณ์โควิด 19 คนไทยต้องการตัดผมมากที่สุด (ร้อยละ21) รองลงมาคือต้องการไปท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ(ร้อยละ19) โดยกลุ่มที่ตอบมีรายได้ครัวเรือนสูงกว่า 50,000 บาท/เดือน แสดงให้เห็นถึงโอกาสฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวไทย (สาวิตรี รินวงษ์, 2563) ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้สูงยังคงสนใจเดินทางท่องเที่ยวทันทีที่รู้สึกว่าจะปลอดภัย

หลังสถานการณ์โควิด 19 สิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ คือ พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป (มาร์เก็ตเทียร์ออนไลน์, 2563) 3 พฤติกรรมของการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19 คือ 1.เดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นอันดับแรก 2.เดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และ 3.เดินทางท่องเที่ยว

ในสถานที่ท่องเที่ยว Unseen ผู้คนไม่พลุกพล่าน (พชรพจน์ นันทรามาศ และคณะ, 2563) ผลสำรวจโดย ศูนย์วิจัย Ipsos ในช่วงเดือนมิถุนายน 2563 ได้สำรวจความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว 11,000 คน จาก 11 ประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ว่าหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้นักเดินทางต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามวิถีใหม่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสุขอนามัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งคนไทย 85% มีแผนการเดินทางท่องเที่ยวภายในปี 2563 และ 84% อยากท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งปัจจัยสำคัญ คือ การมีรถยนต์ที่ตอบสนองต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการออกเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว (ฐานเศรษฐกิจออนไลน์, 2563) นักท่องเที่ยวชาวไทย 71% วางแผนจะเดินทางภายในประเทศในปี 2564 โดยเลือกเดินทางโดยรถยนต์และมีแนวโน้มเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่สามารถขับรถไปได้ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัยและการรักษาระยะห่างทางสังคม (พชรพจน์ นันทรามาศและคณะ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเดินทาง 67% เลือกใช้รถยนต์เป็นหลักและการสำรวจข้อมูลจากแพลตฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว Skift พบว่าชาวอเมริกันกว่า 2 ใน 3 วางแผนเดินทางในรูปแบบ Road Trip หลังสถานการณ์โควิด 19 (ฐานเศรษฐกิจออนไลน์, 2563) ข้อมูลเดือนกรกฎาคม 2563 พบว่า จังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมีอัตราการพัก (Occupancy Rate หรือ OR) มากกว่าจังหวัดที่ไกลจากกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีผู้บริโภคนจำนวนมากและสามารถขับรถไปได้ เช่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี นครราชสีมา เป็นต้น (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ความกังวลเรื่องความปลอดภัยทำให้นักท่องเที่ยวอยากไปเที่ยวที่ Unseen มากยิ่งขึ้น โดยแหล่งท่องเที่ยว Unseen แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ 1.แหล่งท่องเที่ยวมหัศจรรย์และธรรมชาติ 2.แหล่งท่องเที่ยวผจญภัย 3.แหล่งท่องเที่ยวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 4.แหล่งท่องเที่ยวประเพณี วัฒนธรรม และ 5.แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต (พชรพจน์ นันทรามาศและคณะ, 2563) นักท่องเที่ยวหลีกเลี่ยงที่ท่องเที่ยวยอดนิยมซึ่งอาจทำให้เสี่ยงในการติดโรคโควิด 19 จึงเลือกไปสถานที่ที่ผู้คนไม่พลุกพล่าน (Rolf Potts, 2020) โดยสถานที่ที่คนไทยรู้สึกปลอดภัยที่สุดคือการเดินทางไปท่องเที่ยวชายทะเล ภูเขา ป่า น้ำตก (มาร์เก็ตเียร์ออนไลน์, 2563) สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวเงินที่มีความต้องการท่องเที่ยวแหล่งวิวทัศน์กลางแจ้งมากที่สุด ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวประเภทข้อปิ้งกลายเป็นที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการไปเที่ยวน้อยที่สุด (Kay Chen et al., 2020)

บทสรุป

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยเปลี่ยนแปลงไปจากผลกระทบการแพร่ระบาดเชื้อโรคโควิด 19 โดยพฤติกรรมการป้องกันและดูแลความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนที่สุดและเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปคือรูปแบบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนไปหรือเรียกว่าวิถีชีวิตใหม่ของคนไทย หมายความว่า การปรับตัวให้พร้อมไปกับสถานการณ์ต่างๆ มีรูปแบบใหม่ต่างจากอดีตและมีแนวโน้มที่จะเป็นวิถีชีวิตใหม่ของคนในสังคมไทย สำหรับการเดินทาง

ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด 19 นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย เลือกเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว เนื่องจากการขับรถส่วนตัว เป็นวิธีการเดินทางท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเลือกเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว Unseen จำนวน นักท่องเที่ยวไม่หนาแน่น เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จำนวนนักท่องเที่ยวไม่หนาแน่นและรู้สึกปลอดภัยจากการติดเชื้อมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศด้วยรถยนต์ส่วนตัวไปเยือนสถานที่ ใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถชื่นชมทัศนียภาพระหว่างทางและมีโอกาสสำรวจสภาพภูมิประเทศ อีกทั้งเพิ่มประสบการณ์การเดินทางโดยเฉพาะการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวไปกับเพื่อนหรือครอบครัว จะทำให้มี ประสบการณ์การใช้เวลาร่วมกันอีกด้วย

อย่างไรก็ดี หลังสถานการณ์โควิด 19 ธุรกิจท่องเที่ยวยังมีความท้าทายในการปรับวิธีการดำเนินธุรกิจใหม่ (New Business Norms) เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเป็น กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญในการฟื้นฟูตลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยปัจจัยสำคัญคือการให้บริการที่ต้องคำนึงถึง ความปลอดภัยจากเชื้อโรคโควิด 19 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำเป็นต้องลงทุนเพื่อยกระดับการดูแลรักษาความปลอดภัย เช่น หุ่นยนต์บริการ Room Service และ Housekeeping เครื่องฉายแสงยูวีเพื่อฆ่าเชื้อธนบัตรและกุญแจห้องพัก เครื่องอบฆ่าเชื้อในห้องพัก จุดบริการ เจลแอลกอฮอล์และหน้ากากอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้ การให้ความรู้แก่ภาคธุรกิจและเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญด้านความปลอดภัยด้านสุขอนามัยและการ ปฏิบัติตามมาตรฐานสุขอนามัยเป็นอันดับแรก

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *แนวทางการผ่อนปรน มาตรการควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019*.

สืบค้น 20 เมษายน 2563, จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/29412>.

กรมควบคุมโรค. (2563). *รายงานสถานการณ์ โควิด 19*, สืบค้น 14 พฤษภาคม 2563, จาก

<https://covid19.ddc.moph.go.th>.

ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. (2563). *ผลวิจัยชี้ คนไทยเลือกขับรถท่องเที่ยว เลี่ยงโควิด-19*, สืบค้น 23 สิงหาคม 2563,

จาก <https://www.thansettakij.com/content/motor/445958>.

เดอะแบงก์ค็อกอินไซด์. (2563). *สช.ยกระดับควบคุมป้องกันโรค ประกาศค่าเตือนระดับ 3 หลีกเลี่ยงเดินทางไป*

พื้นที่ระบาด. สืบค้น 31 มกราคม 2563, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/282702/>,

ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *สรุปไทม์ไลน์ "โควิด-19" ในไทย จากวันที่พบผู้ป่วยรายแรก สู่วันนี้รู้ผู้ติดเชื้อ*. สืบค้น

13 พฤษภาคม 2563, จาก

<https://www.thairath.co.th/news/society/1843259>,

- พชรพจน์ นันทรามาศ และ คณะ. (2563). *เจาะพฤติกรรมท่องเที่ยวใน New Normal: เมื่อโควิดทำชีวิตเปลี่ยน*. สืบค้น 31 สิงหาคม 2563, จาก https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_450 เจาะพฤติกรรมท่องเที่ยวใน New Normal เมื่อโควิดทำชีวิตเปลี่ยน_31_08_63.pdf, มาเก็ตเทียร์ออนไลน์. (2563). *โควิด-19 ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค และทัศนคติที่มีต่อแบรนด์อย่างไร*. , สืบค้น 16 กรกฎาคม 2563, จาก <https://marketeeronline.co/archives/176416>.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2563). *ทิศทางท่องเที่ยวไทย หลังวิกฤตโควิด-19. รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว*. 1(4). 42-53.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). *มาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวในประเทศ หลังการคลายล็อก หนุนคนไทยเที่ยวในประเทศ คาดสร้างรายได้เพิ่มราว 41,000 ล้านบาท*, สืบค้น 18 มิถุนายน 2563, จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/z3118.aspx>,
- สาวิตรี รินวงษ์. 2563. *คนไทยรอการเดินทางฟื้นฟูธุรกิจ ท่องเที่ยวหลังโควิด*. กรุงเทพฯธุรกิจ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2563. *COVID-19 กับผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทย สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ไตรมาส 1/2563. รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว*. 1(4).
- องค์การอนามัยโลก. 2563. *คำถามและคำตอบเกี่ยวกับไวรัสโคโรนา (COVID-19)*, สืบค้น 1 ตุลาคม 2563, จาก <https://www.who.int/thailand/emergencies/novel-coronavirus-2019/q-a-on-covid-19>, 1

References

- Cheung, Elizabeth (2020). "Thailand confirms first case of Wuhan virus outside China". *South China Morning Post*.
- Kay Chen et al., 2020. Hitting the road again: How Chinese travelers are thinking about their first trip after COVID-19. *McKinsey & Company*.
- Rolf Potts. (2020). *The Future of Travel After the Coronavirus Pandemic*. Available Source: <https://foreignpolicy.com/2020/06/13/travel-tourism-coronavirus-pandemic-future/>, June 13, 2020.